

DE MOLEN IN ANNEN

Marianne Mulders

*Detail dorp met de molen van Dekens van de wandplaat van Roelof Schuiling
(foto Piet Kaan, archief His Ve A)*

We hadden een molen in Annen. Hij staat afgebeeld op de wandplaat uit 1912 van Roelof Schuiling, temidden van de boomkruinen. Maar waar stond-ie precies? Als je bedenkt dat we een straat in Annen hebben die de Molenakkers heet, dan zal die molen toch niet ver uit die buurt gestaan hebben. Klopt, vlak bij Slager Aling, op het stuk grond van Zuidlaarderweg 108 en 110, waar tot heel onlangs de heer G. Dekens woonde. Op de overgang van de stoep naar het garagepad zie je nog de restanten van een molensteen in de grond liggen.

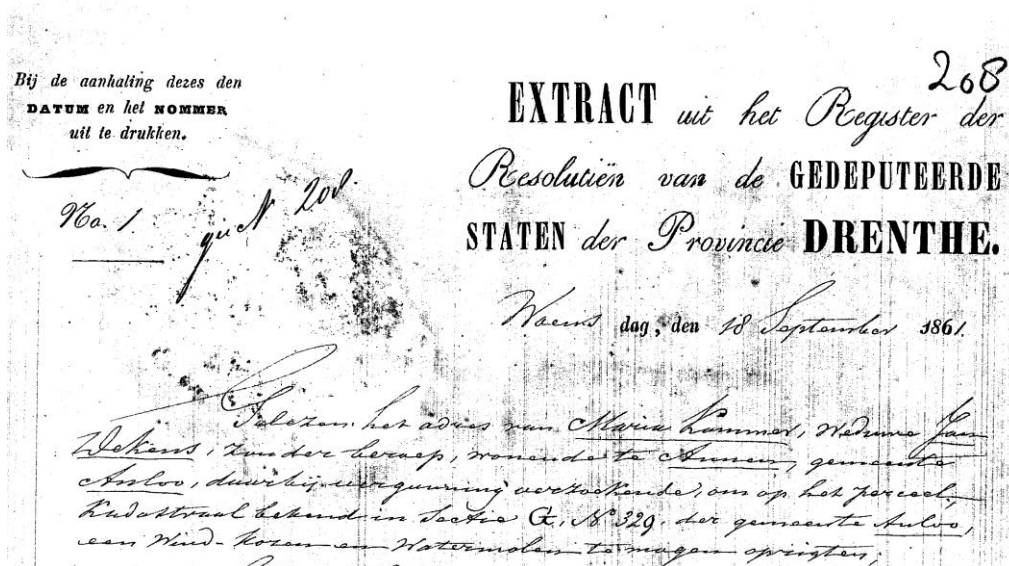

*De restanten van de molensteen op het garagepad aan de Zuidlaarderweg 110
(foto M.Mulders, archief His Ve A)*

Het begon allemaal bij die familie Dekens.

Jan Harm Dekens, (geboren 26-4-1798 te Zuidlaren), was gehuwd met Maria Geerts Kammer (geb. 15-3-1798 ook in Zuidlaren). Hij was vervener en woonde met zijn gezin met 7 kinderen in De Knijp, Zuidlaarderveen. Al voor 1850 waren er al vier gestorven. Alleen Geert (geb. 18-12-1828 te Zuidlaren), Lammechien en Roelof (geb. 5-7-1840 te Anloo) leefden nog. Geert en Roelof werden aanvankelijk landbouwer van beroep.

Nadat Jan Harm in 1853 gestorven was, wilde Maria een molen bouwen richting Spijkerboor. Dat blijkt uit een besluit van 18 september 1861 om het verzoek in te willigen om op het perceel kadastraal bekend als Sectie G, n° 329 (Groenlanden) een Wind- Koren- en Watermolen te mogen oprichten. "Mits de te bouwen molen tenminste 60 ellen van openbare wegen verwijderd zal zijn indien de raden niet boven zwikstellingen zullen draaien en tenminste 30 ellen wanneer dat wel het geval is". De zwik- of zwichtstelling is de omloop buiten, onder de wiken. Eea uiteraard in verband met een mogelijke "klap van de molenwiek", waaraan sommige mensen wel eens bleken te lijden.

Detail vergunning voor de bouw van de molen richting Spijkerboor 1861
 (Gem. Arch. Aa & Hunze voormalige gem. Anloo; foto M. Mulders, archief His Ve A)

Of die molen er ook echt gekomen is, hebben we (nog) niet kunnen achterhalen.

In de begintijd van het Kadaster (~ 1830) bestond de grond bij de huidige Zuidlaarderweg tot aan de grens met Zuidlaren alleen maar uit heide met enkele zandwegen. De Boermark(t)e van Annen was eigenaar van deze grond. In 1852 volgde er een markeverdeling waarbij een klein deel ervan eigendom werd van Egbert Warners Schuiling en later van zijn zoon Warner Egbert Schuiling.

Op 1 september 1871 wordt er een vergunning verleend aan Geert Dekens, van beroep molenaar wonende onder Annen, om een wind-, koren- en pelmolen te bouwen draaiend boven zwikstellingen op het perceel Sectie I n° 1531, tenminste 30 meter van de openbare weg af .

ASSEN, den 1 September 1871.

Gelieve een adres van Geert Dekens, van
 bevoegde meubelaar woonende onder Assen, gemeente,
 te Assen, waarvan de stukking is een vergun-
 ning te verzoeken tot het bouwen van een wind-
 koren- en pulmolen, zullende draaijen boven
 Zuidstellingen, op het perceel kadastraal be-
 noemd in de gemeente Assen in Sectie D n° 1534.

Detail vergunning voor de bouw van de molen 1871

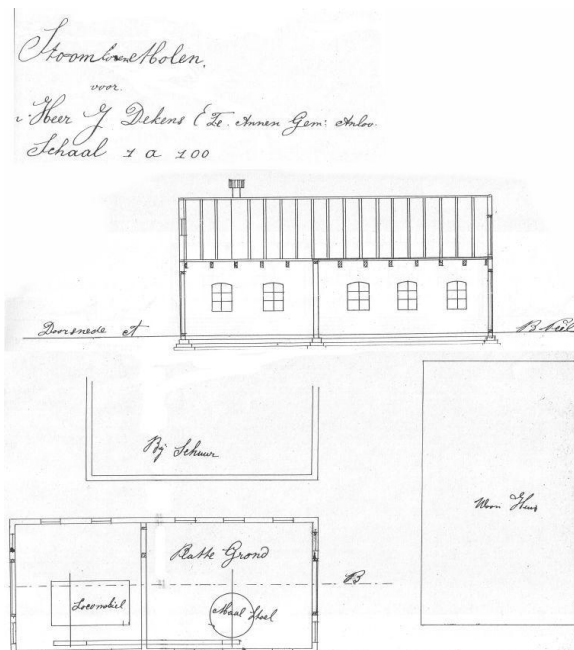
(Gem. Arch. Aa & Hunze voormalige gem. Anloo; foto M. Mulders, archief His Ve A)

In 1873 volgt verkoop van de grond aan Harm Jan Dekens, molenaar te Assen. De oppervlakte van de molen bedroeg ~ 50 m². Harm Jan -geboren in 1850- is de zoon van Geert. Een gedeelte van de grond blijft nog in eigendom bij Warner Egbert Schuiling. In 1887 wordt er een huis bij gebouwd.

Maria is inmiddels in Assen overleden op 5 april 1881. In 1891 wordt de molen verkocht: aan een zekere Berend Berends Berg, koopman uit Sappemeer. (Het hoe en waarom hopen we nog te achterhalen)

Intussen is Roelof, de broer van Geert, getrouwd met Grietien Popken. Hun oudste kind Jan Popken Dekens is geboren in 1867. Hij wordt als Jan Roelofs Dekens uiteindelijk de eigenaar van het hele complex : molen, huis, stookhok, schuur en bouwland. Hij is tevens de laatste molenaar.

Op 14 juli 1910 wordt er een verzoek ingediend door J. Dekens om op Sectie I n° 2178 een stoomkorenmolen te vestigen. Er is nog een mooie ontwerpschets van het gebouw dat de "locomobiel" moet gaan huisvesten. 3 Januari 1911 wordt door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel de vergunning verleend om "den stoomketel te plaatsen in den korenmolen".

*Schets behuizing voor de stoomketel uit 1910.
(Gem. Arch. Aa & Hunze voormalige gem. Anloo;foto M.Mulders, archief His Ve A)*

Dan lezen we dat er een bouwvergunning is aangevraagd op 15 oktober 1915 voor een coöperatieve stoomzuivelfabriek en korenmalerij plus directeurswoning te Anloo op perceel K n°1656.

's-Gravenhage, 3 Januari 1911.
Ik heb de eer U hierbij te doen toekomen een akte van vergunning met de daarbij behoorende lijst van aantekeningen voor het gebruik van den stoomketel geplaatst in den korenmolen van J. Dekens te Annen gem. te Anloo

*Detail vergunning voor het gebruik van de stoomketel van 1911
(Gem. Arch. Aa & Hunze voormalige gem. Anloo;foto M.Mulders, archief His Ve A)*

Het is stil geworden rond de molen in Annen.....
Rond 1919 verschijnt de slopershamer.

Hoe stond het met molens rondom Annen?

- De oude anonieme "Caart van het Dingspil Oostermoer" uit 1794 laat een molen zien op de Molensch, ten zuiden van de zandweg tussen Annen en Anloo .
- Zo ook de kaart van de Marktescheidingen Anloo, Annen en Zuidlaren, van 1812, gecopieerd naar een Meursingkaart van 1809.
- En op de "Franse" kaart van baron A.de Heimborg uit 1812 het zelfde.

Op de oude topografische kaarten van 1851/55 zien we :

- Tussen Anloo en Annen, de molen naar het noorden van de weg gewandeld, vlakbij het viaduct van de N34 ingetekend met WM = windmolen
- Rechts van de Spijkerboorsdijk (nog voor de Bulten),bij de oude turfputten en petgaten voor de kruising met het Annermoeras WM van wind(water)molen?
- Eén over de Hunze in Spijkerboor zelf , WM, windmolen.

Op de kaarten "des Rijks" van rond 1900:

- dezelfde molenlocatie bij de huidige N34 tussen Anloo en Annen.
Het is beslist niet dezelfde molen, want in die tussenliggende 50 jaar brandde er nog weleens eentje af..... Het was een KM , korenmolen. Hierover valt dus nog veel meer te vertellen
- Die op de Spijkerboorsdijk de Bulten is verdwenen.
- In Spijkerboor zelf, nu als KM, koren dus
- En in Annen staat er dan ineens een KM, net buiten de kern van het dorp nog voor de Nije Dijk links van de weg naar Zuidlaren. Dat is dus "onze" molen van Schuiling's wandplaat, de molen van Dekens.

Weer een halve eeuw verder, op de topografische kaart van ~ 1968 zijn ze alle vier verdwenen, maar is er een nieuw fenomeen afgebeeld in de Boonspolder: de (Amerikaanse) Herkules Windmotor (tot voor kort te zien in de Boonspolder, maar inmiddels verhuisd naar Kropswolde). Hij ziet er wel wat anders uit dan onze traditionele Hollandse molen. Dit Amerikaanse type met metalen bladen doet rond 1922 zijn intrede in het Nederlandse landschap. De "roestbakken" van weleer worden nu -voor zover ze er nog zijn- vakkundig opgeknapt en gezien als een fraai stukje cultureel erfgoed.

Tijden veranderen.

Bronnen:

1. Archiefgegevens Henk Veenhof
Uit het archief van de gemeente Aa & Hunze, vrm. Anloo
2. Stroom en schutten, Vaarten en voordren,
-geschiedenis van de natte waterstaat in Drenthe 1291-1988-
G.A.Coert
Uitg. Boom, Meppel, 1991
3. Handleiding bij de Aardrijkskundige Wandplaten van Nederland
No. 1 landschap bij een eschdorp (Annen, Drenthe)
R. Schuiling en J.M de Feijter
Uitg. P. Noordhoff Groningen 1912
4. De Wachter, een wonder
1851-2001 Koren- en oliemolen Zuidlaren
Eigen uitgave vd Stichting, 2001
5. Grote Historische Atlas van Nederland,
dl 2 Noord-Nederland 1851-1855
Uitg. Wolters Noordhof Groningen 1990
6. Historische Atlas van Drenthe,
Chromo-topografische kaart des Rijks, Zuidlaren verkenning 1898/99 en
n° 152 Anloo verkenning ~1896, geheel herzien 1903
Uitg. Robas Prod. 1989
7. Topografische kaart 12 E Zuidlaren, verkenning ~ 1968
Uitg. Top. Dienst Delft 1970

Artikel eerder gepubliceerd in:
tijdschrift TOEN jrg 1 no 1 Historische Vereniging Annen maart 2006
en op de website verdwenen molens

Detail kadasterkaart 1880, (rondje met kruisje eraan vast is de plek van de molen)
(Dr. Archief ;foto M.Mulders, archief His Ve A)